

32003L0009

L 31/18

EIROPAS SAVIENĪBAS OFICIĀLAIS VĒSTNESIS

6.2.2003.

PADOMES DIREKTĪVA 2003/9/EK
(2003. gada 27. janvāris),
ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, un jo īpaši tā 63. panta 1. punkta b) apakšpunkta pirmo daļu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu ⁽¹⁾,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta atzinumu ⁽²⁾,

ņemot vērā Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽³⁾,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽⁴⁾,

tā kā:

- (1) Kopējas patvēruma politikas, tostarp kopējas Eiropas patvēruma sistēmas, izveide ir daļa no Eiropas Savienības mērķa pakāpeniski radīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas ir atvērta tiem, kuri, apstākļu spiesti, likumīgi meklē aizsardzību Kopienā.
- (2) Eiropadome 1999. gada 15. un 16. oktobrī Īpašā sanāksmē vienojās radīt kopēju Eiropas patvēruma sistēmu, kuras pamatā būtu 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencija par bēgļu statusu, kas papildināta ar 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas Protokolu, pilnīga un ietveroša piemērošana, tādējādi saglabājot neizraidīšanas principu.
- (3) Tampere sanāksmes secinājumi paredz, ka kopējā Eiropas patvēruma sistēmā jau tuvākajā laikā būtu jāietver kopēji minimālie nosacījumi patvēruma meklētāju uzņemšanai.
- (4) Minimālo standartu noteikšana patvēruma meklētāju uzņemšanai ir turpmākais pasākums Eiropas patvēruma politikā.
- (5) Šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Šī direktīva īpaši cenšas pilnībā respektēt cilvēka cieņu un veicināt minētās hartas 1. un 18. panta piemērošanu.

- (6) Attieksmē pret personām, uz kurām attiecas šī direktīva, dalībvalstīm ir saistības atbilstīgi to pieņemtiem starptautisko tiesību aktiem, kuri aizliedz diskrimināciju.
- (7) Nepieciešams noteikt minimālos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai, kas ir pietiekami, lai nodrošinātu viņiem cilvēka cienīgu dzīves līmeni un salīdzināmus dzīves apstākļus visās dalībvalstīs.
- (8) Patvēruma meklētāju uzņemšanas nosacījumu saskaņošanai būtu jāpalīdz ierobežot patvēruma meklētāju otrreizēju plūsmu dažādo uzņemšanas nosacījumu dēļ.
- (9) Uzņemot tādu grupu personas, kurām ir īpašas vajadzības, šādai uzņemšanai jābūt izstrādātai tā, lai apmierinātu šīs īpašas vajadzības.
- (10) Apcietinājumā esošu patvēruma meklētāju uzņemšanai jāapmierina viņu vajadzības šādā situācijā.
- (11) Lai nodrošinātu minimālās procesuālās garantijas, kurās ir iespējas sazināties ar organizācijām vai personu grupām, kas nodrošina juridisko palīdzību, jāsniedz informācija par šādām organizācijām un personu grupām.
- (12) Uzņemšanas sistēmas ļaunprātīgas izmantošanas iespējas jāierobežo, nosakot gadījumus, kuros pasliktina vai atsaucās no uzņemšanas nosacījumiem patvēruma meklētājiem.
- (13) Jānodrošina valstu uzņemšanas sistēmu efektivitāte un sadarbība starp dalībvalstīm patvēruma meklētāju uzņemšanas jomā.
- (14) Jārosina pienācīga saskaņotība starp kompetentām iestādēm attiecībā uz patvēruma meklētāju uzņemšanu, un šā iemesla dēļ jāsekmē saskaņotas attiecības starp vietējo kopienu un izmitināšanas centriem.
- (15) Minimālie standarti pēc savas būtības neliedz dalībvalstīm pilnvaras ieviest vai uzturēt labvēlīgākus noteikumus trešo valstu pilsoņiem un bezvalstniekiem, kas prasa starptautisku aizsardzību dalībvalstī.
- (16) Šādā garā dalībvalstis arī ir acinātas piemērot minētās direktīvas noteikumus saistībā ar procedūrām, ar kurām pieņem lēmumus par pieteikumiem citādi trešo valstu pilsoņu un bezvalstnieku aizsardzībai nekā tā, kas izriet no Ženēvas Konvencijas.
- (17) Šīs direktīvas piemērošana būtu pastāvīgi jāizvērtē.

⁽¹⁾ OV C 213 E, 31.7.2001., 286. lpp.

⁽²⁾ Atzinums izsūtīts 2002. gada 25. aprīlī (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts).

⁽³⁾ OV C 48, 21.2.2002., 63. lpp.

⁽⁴⁾ OV C 107, 3.5.2002., 85. lpp.

- (18) Tā kā piedāvātās rīcības mērķi, proti, izveidot minimālos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai dalībvalstīs, nav adekvāti sasniedzami dalībvalstu spēkiem un piedāvātās rīcības vēriena un seku dēļ šādu mērķi labāk var sasniegt Kopienā, Kopiena var noteikt pasākumus saskaņā ar subsidiaritātes principu, kā paredzēts Līguma 5. pantā. Saskaņā ar minētajā pantā izklāstīto proporcionālītātes principu šī direktīva neparedz neko tādu, kas nebūtu samērīgs ar to, kas nepieciešams minēto mērķu sasniegšanai.
- (19) Saskaņā ar 3. pantu Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, Apvienotā Karaliste 2001. gada 18. augusta vēstulē ir paziņojusi, ka tā vēlas piedalīties šīs direktīvas pieņemšanā un piemērošanā.
- (20) Saskaņā ar minētā protokola 1. pantu Īrija nepedalās šīs direktīvas pieņemšanā. Tādēļ, neskarot iepriekšminētā protokola 4. pantu, šīs direktīvas noteikumi neattiecas uz Īriju.
- (21) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, Dānija nepedalās šīs direktīvas pieņemšanā, un tādēļ tās noteikumi Dānijai nav saistoši un nav tur jāpiemēro,
- c) "pieteikuma iesniedzējs" vai "patvēruma meklētājs" ir trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks, kas iesniedzis patvēruma pieteikumu, par kuru vēl nav pieņemts galīgais lēmums;
- d) "ģimenes locekļi", ciktāl šāda ģimene ir bijusi izcelsmes valstī, ir šādi pieteikuma iesniedzēja ģimenes locekļi, kas ir tajā pašā dalībvalstī saistībā ar patvēruma pieteikumu:
- i) patvēruma meklētāja laulātais vai viņa/viņas neprecējies partneris, ar kuru viņam/viņai ir stabilas attiecības, ja saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem, kas attiecināmi uz ārvalstniekiem, vai atbilstoši praksei attiecīgajā dalībvalstī neprecēts pārus uzskata par pielīdzinātiem precētiem pāriem;
- ii) pieteikuma iesniedzēja vai i) punktā minētā pāra nepilngadīgie bērni ar nosacījumu, ka viņi ir neprecējušies un apgādājami, un neatkarīgi no tā, vai viņi ir dzimuši laulībā vai ārliulībā vai ir adoptēti, kā noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos;
- e) "bēglis" ir persona, kas atbilst Ženēvas Konvencijas 1. panta A punkta prasībām;
- f) "bēgļa statuss" ir statuss, kādu dalībvalsts piešķir personai, kura ir bēglis un kura kā tāda ir uzņemta attiecīgās dalībvalsts teritorijā;
- g) "procedūras" un "pārsūdzības" ir procedūras un pārsūdzības, ko dalībvalstis noteikušas savos tiesību aktos;
- h) "nepilngadīgie bez pavadības" ir personas, kas ir jaunākas par astoņpadsmit gadiem, kuras ieradušās dalībvalstu teritorijā bez tādu pieaugušo pavadības, kas ir par viņiem atbildīgi saskaņā ar tiesību aktu vai paražu, kamēr šāda persona nav par viņiem uzņēmusies aizgādību; tas ietver nepilngadīgos, kas palikuši bez pavadītājiem pēc ierašanās dalībvalstīs;
- i) "uzņemšanas nosacījumi" ir pasākumu kopums, ko dalībvalstis garantē patvēruma meklētājiem saskaņā ar šo direktīvu;
- j) "uzņemšanas materiālie nosacījumi" ir uzņemšanas nosacījumi, kas ietver mājokli, pārtiku un apģērbu, kurus nodrošina natūrā vai kā finansiālus pabalstus vai talonus, un dienasnaudu;
- k) "apcietinājums" ir dalībvalsts veikta patvēruma meklētāja ieslodzīšana noteiktā vietā, kur pieteikuma iesniedzējam vai iesniedzējai ir liegta pārvietošanās brīvība;
- l) "izmitināšanas centrs" ir vieta, kura ir izmantota kā kopīgs mājoklis patvēruma meklētājiem.

IR PIENĒMUSI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

MĒRĶIS, DEFINĪCIJAS UN DARBĪBAS JOMA

1. pants

Mērķis

Šīs direktīvas mērķis ir noteikt minimālos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai dalībvalstīs.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā ir šādas definīcijas:

- a) "Ženēvas Konvencija" ir 1951. gada 28. jūlija Konvencija par bēgļu statusu, kura grozīta ar 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas Protokolu;
- b) "patvēruma pieteikums" ir pieteikums, kuru iesniedzis trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks un kuru saskaņā ar Ženēvas Konvenciju var saprast kā prasību dalībvalstij pēc starptautiskas aizsardzības. Jebkurš starptautiskas aizsardzības pieteikums ir uzskatāms par patvēruma pieteikumu, ja vien trešās valsts pilsonis vai bezvalstnieks nav nepārprotami prasījis cita veida aizsardzību, kuras pieteikumu var iesniegt atsevišķi;

3. pants

Darbības joma

1. Šī direktīva attiecas uz visiem trešo valstu pilsoņiem un bezvalstniekiem, kas iesnieguši patvēruma pieteikumu pie dalībvalsts robežas vai tās teritorijā, kamēr viņiem atļauts uzturēties dalībvalsts teritorijā kā patvēruma meklētājiem, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem, ja uz viņiem attiecināms šāds patvēruma pieteikums saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

2. Šo direktīvu nepiemēro, ja dalībvalstu pārstāvniecībās iesniegta prasība pēc diplomātiskā vai teritoriālā patvēruma.

6. pants

Dokumentācija

3. Šo direktīvu nepiemēro, ja piemēro Padomes Direktīvu 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas ⁽¹⁾.

1. Dalībvalstis nodrošina, ka trīs dienās pēc pieteikuma iesniegšanas kompetentajai iestādei patvēruma meklētājam ir izsniegts dokuments uz viņa vai viņas vārda, kas apliecina viņa vai viņas patvēruma meklētāja statusu vai liecina, ka viņam vai viņai atļauts uzturēties dalībvalsts teritorijā līdz viņa vai viņas pieteikuma izskatīšanai.

4. Dalībvalstis var izlemt par šīs direktīvas piemērošanu saistībā ar procedūrām, kuras tiek izmantotas, pieņemot lēmumus par citāda veida aizsardzības pieteikumiem nekā no Ženēvas Konvencijas izrietošā aizsardzība trešo valstu pilsoņiem vai bezvalstniekiem, kuri nav bēgļi.

Ja personai, kam šāds dokuments izsniegts, nav atļauts pārvietoties visā vai daļā no dalībvalsts teritorijas, dokumentā apliecina arī šādu faktu.

4. pants

Labvēlīgāki noteikumi

Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt labvēlīgākus noteikumus tādu patvēruma meklētāju un pieteikuma iesniedzēju tuvu radnieku uzņemšanas nosacījumu jomā, kas ir tajā pašā dalībvalstī, ja tie ir atkarīgi no pieteikuma iesniedzēja, vai arī humānu apsvērumu dēļ, ciktāl šādi noteikumi ir saderīgi ar šo direktīvu.

2. Ja patvēruma meklētājs ir apcietinājumā, kā arī kamēr izskata patvēruma pieteikumu, kas iesniegts uz robežas, vai saistībā ar procedūru, ar ko izlemj, vai pieteikuma iesniedzējam ir legālas tiesības ieceļot dalībvalsts teritorijā, dalībvalsts var izslēgt šā panta piemērošanu. Īpašos gadījumos dalībvalstis, izskatot patvēruma pieteikumu, var izsniegt pretendentiem cita veida liecības, kas ir līdzvērtīgas 1. punktā noteiktajam dokumentam.

3. Dokumentam, kas noteikts 1. punktā, nav jāaplicina patvēruma meklētāja persona.

II NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI PAR UZŅEMŠANAS NOSACĪJUMIEM

5. pants

Informācija

1. Dalībvalstis saprātīgā termiņā, kas nav ilgāks kā piecpadsmit dienas pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas kompetentai iestādei, informē patvēruma meklētājus par viņiem piešķirtajiem pabalstiem un saistībām, kādas viņiem jāievēro attiecībā uz uzņemšanas nosacījumiem.

Dalībvalstis nodrošina, lai patvēruma meklētājiem sniegtu informāciju par organizācijām vai personu grupām, kas nodrošina noteiktu juridisko palīdzību, un organizācijām, kas varētu palīdzēt vai informēt viņus par pieejamajiem uzņemšanas nosacījumiem, tostarp veselības aprūpi.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā noteiktā informācija ir sniegta rakstveidā un, cik iespējams, pieteikuma iesniedzējam saprotamā valodā. Ja nepieciešams, šo informāciju var sniegt arī mutiski.

4. Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu patvēruma meklētājiem 1. punktā noteikto dokumentu, kam jābūt derīgam tik ilgi, kamēr viņiem atļauts uzturēties attiecīgajā dalībvalstī vai pie tās robežas.

5. Dalībvalstis var izsniegt patvēruma meklētājiem ceļojuma dokumentu, ja radušies nopietni humāni iemesli, kuru dēļ viņiem nepieciešams būt citā valstī.

7. pants

Dzīvesvieta un pārvietošanās brīvība

1. Patvēruma meklētāji var brīvi pārvietoties viņus uzņēmušās dalībvalsts teritorijā vai apgabalā, kādu šī dalībvalsts viņiem šādam nolūkam noteikusi. Noteiktais apgabals neietekmē neatņemamo privātās dzīves jomu un ir pietiekams, lai nodrošinātu pieeju visiem pabalstiem saskaņā ar šo direktīvu.

2. Sabiedrības interešu, sabiedriskās kārtības dēļ vai, ja tas nepieciešams, lai ātri apstrādātu un efektīvi uzraudzītu patvēruma meklētāja pieteikumu, dalībvalstis var izlemt jautājumu par patvēruma meklētāja dzīvesvietu.

3. Ja nepieciešams, piemēram, legālu iemeslu vai sabiedriskās kārtības dēļ, dalībvalstis var ieslodzīt pieteikuma iesniedzēju kādā noteiktā vietā saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

⁽¹⁾ OV L 212, 7.8.2001., 12. lpp.

4. Dalībvalstis var nodrošināt uzņemšanas materiālos nosacījumus, paredzot pieteikuma iesniedzēja faktisko dzīvesvietu kādā īpašā vietā, kuru nosaka dalībvalstis. Šādu lēmumu, kam var būt vispārīgs raksturs, pieņem individuāli, un tas ir noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos.

5. Dalībvalstis nosaka iespēju piešķirt pieteikuma iesniedzējiem pagaidu atļauju atstāt 2. un 4. punktā minēto dzīvesvietu un/vai 1. punktā minēto noteikto apgabalu. Lēmumus pieņem individuāli, objektīvi un taisnīgi, paskaidrojot iemeslus, ja lēmums ir negatīvs.

Pieteikuma iesniedzējs neprasa atļauju, lai iepriekš noteiktos laikos apmeklētu iestādes un tiesas, ja viņa vai viņas ierašanās ir nepieciešama.

6. Dalībvalstis pieprasa, lai pieteikuma iesniedzēji informē kompetentās iestādes par savu pašreizējo adresi un, cik drīz vien iespējams, paziņo šādām iestādēm par jebkurām izmaiņām adresē.

8. pants

Ģimenes

Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai pēc iespējas saglabātu to teritorijā esošās ģimenes vienotību, ja attiecīgā dalībvalsts apgādā pieteikuma iesniedzēju ar mājokli. Šādus pasākumus īsteno ar patvēruma meklētāja piekrišanu.

9. pants

Medicīniskā pārbaude

Dalībvalstis var pieprasīt veikt pieteikuma iesniedzēju medicīnisko pārbaudi, pamatojot to ar sabiedrības veselības interesēm.

10. pants

Nepilngadīgo skološana un izglītošana

1. Dalībvalstis garantē patvēruma meklētāju nepilngadīgajiem bērniem vai nepilngadīgiem patvēruma meklētājiem izglītības iespējas, ievērojot līdzīgus nosacījumus kā uzņēmējas dalībvalsts pilsoņiem, kamēr viņi vai viņu vecāki faktiski nav izraidīti. Šādu izglītību var nodrošināt izmitināšanas centros.

Attiecīgā dalībvalsts var paredzēt, ka šādas izglītības iespēja jāatiecina tikai uz valsts izglītības sistēmu.

Nepilngadīgie ir personas, kas ir jaunākas par tajā dalībvalstī tiesību aktā noteikto pilngadības vecumu, kurā iesniegts vai ir izskatīts patvēruma pieteikums. Dalībvalstis neliedz iespēju iegūt vidējo izglītību tikai tā iemesla dēļ, ka nepilngadīgais kļuvis pilngadīgs.

2. Iespēju izglītoties neatliek ilgāk par trim mēnešiem pēc datuma, kad nepilngadīgais vai viņa vecāki iesnieguši patvēruma

pieteikumu. Ja sniedz speciālu izglītību, minēto termiņu, lai nodrošinātu izglītības iespējas, var pagarināt līdz vienam gadam.

3. Ja 1. punktā noteiktās izglītības iespējas nav iespējams nodrošināt nepilngadīgā īpašās situācijas dēļ, dalībvalsts var piedāvāt citas izglītības iespējas.

11. pants

Nodarbinātība

1. Dalībvalstis nosaka laika posmu pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas datuma, kurā pieteikuma iesniedzējam ir liegts iesaistīties darba tirgū.

2. Ja lēmums pirmajā instancē nav pieņemts vienu gadu pēc patvēruma pieteikuma iesniegšanas un ja šī novēlošanās nav notikusi pieteikuma iesniedzēja vainas dēļ, dalībvalstis dod atļauju pretendēt iesaistīties darba tirgū saskaņā ar dalībvalstu paredzētiem nosacījumiem.

3. Ja parasti procesā negatīva lēmuma pārsūdzībai ir atliekošais efekts, atļauju iesaistīties darba tirgū pārsūdzības procedūru laikā neatceļ, kamēr ir paziņots negatīvs pārsūdzības lēmums.

4. Sakarā ar darba tirgus politiku dalībvalstis var paredzēt priekšrocības ES pilsoņiem un tādu valstu pilsoņiem, kuras ir Nolīguma par Eiropas Ekonomikas zonu dalībnieces, kā arī trešo valstu pilsoņiem, kas ir legāli apmetušies uz dzīvesvietu.

12. pants

Profesionālās apmācības

Dalībvalstis var dot patvēruma meklētājiem iespējas uz profesionālo apmācību neatkarīgi no tā, vai viņiem ir atļauts iesaistīties darba tirgū.

Profesionālo apmācību iespējas, kas saistītas ar darba līgumu, atkarīgas no apjoma, kādā pieteikuma iesniedzējam atļauts iesaistīties darba tirgū saskaņā ar 11. pantu.

13. pants

Vispārīgie uzņemšanas materiālie nosacījumi un veselības aprūpe

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem, ja viņi iesniedz patvēruma pieteikumus, ir pieejami materiālie uzņemšanas nosacījumi.

2. Dalībvalstis pieņem noteikumus par uzņemšanas materiāliem nosacījumiem, lai nodrošinātu pieteikuma iesniedzēju veselības stāvoklim atbilstošu dzīves līmeni, kurš spētu nodrošināt viņu uzturēšanos.

Dalībvalstis nodrošina, ka personām ar īpašām vajadzībām saskaņā ar 17. pantu, kā arī attiecībā uz minēto personu situāciju, kuras ir apcietinājumā, ir nodrošināts nepieciešamais dzīves līmenis īpašajā situācijā.

3. Dalībvalstis var nodrošināt visus vai daļu no uzņemšanas materiālajiem nosacījumiem un veselības aprūpi ar noteikumu, ka pieteikuma iesniedzējiem pašiem nav pietiekamu līdzekļu, lai nodrošinātu savam veselības stāvoklim atbilstošu dzīves līmeni un savu uzturēšanos.

4. Dalībvalstis var prasīt pieteikuma iesniedzējiem apmaksāt vai daļēji apmaksāt šajā direktīvā noteikto materiālo uzņemšanas nosacījumu un veselības aprūpes izmaksas saskaņā ar 3. punkta noteikumiem, ja pieteikuma iesniedzējiem ir pietiekami līdzekļi, piemēram, ja viņi zināmu laiku ir strādājuši.

Ja atklājas, ka pieteikuma iesniedzējam laikā, kad tika nodrošinātas pamatvajadzības, ir bijuši pietiekami līdzekļi, lai segtu uzņemšanas materiālo nosacījumu un veselības aprūpes izmaksas, dalībvalstis var prasīt, lai patvēruma meklētājs tās atmaksā.

5. Uzņemšanas materiālos nosacījumus var nodrošināt, sniedzot tos natūrā vai kā finansiālus pabalstus, vai talonus, vai arī šādu veidu kombinācijas.

Ja dalībvalstis nodrošina uzņemšanas materiālos nosacījumus finansiālu pabalstu vai talonu veidā, to apmēru nosaka saskaņā ar šajā pantā noteiktajiem principiem.

14. pants

Uzņemšanas materiālo nosacījumu veidi

1. Ja mājokli nodrošina natūrā, tam jābūt vienā no turpmāk minētajiem veidiem vai to kombinācijām:

- a) telpas, ko izmanto pieteikuma iesniedzēju izmitināšanai, izskatot patvēruma pieteikumus, kas iesniegti uz robežas;
- b) izmitināšanas centri, kas garantē atbilstošu dzīves līmeni;
- c) privātmājas, dzīvokļi, viesnīcas vai citas telpas, kas pielāgotas pieteikuma iesniedzēju izmitināšanai.

2. Pieteikuma iesniedzējiem, kas apgādāti ar mājokli saskaņā ar 1. punkta a), b) un c) apakšpunktiem, dalībvalstis nodrošina:

- a) ģimenes dzīves aizsardzību;
- b) iespēju sazināties ar radniekiem, juriskonsultiem, kā arī ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu lietās (UNCHR) pārstāvjiem un dalībvalstis atzītu nevalstisko organizāciju (NVO) pārstāvjiem.

Dalībvalstis pievērš īpašu uzmanību tam, lai novērstu vardarbību 1. punkta a) un b) apakšpunktā noteiktajās telpās un izmitināšanas centros.

3. Dalībvalstis nepieciešamības gadījumā nodrošina, ka pieteikuma iesniedzēju nepilngadīgos bērnus vai nepilngadīgos pieteikuma iesniedzējus izmitina kopā ar vecākiem vai pieaugušu ģimenes locekli, kurš par viņiem ir atbildīgs saskaņā ar tiesību aktu vai paražu.

4. Dalībvalstis nodrošina, lai pieteikuma iesniedzējus pārvieto no viena mājokļa uz citu vienīgi nepieciešamības gadījumā. Dalībvalstis nodrošina pieteikuma iesniedzējiem iespēju paziņot saviem juriskonsultiem par šādu pārvietošanu un viņu jauno adresi.

5. Izmitināšanas centru darbinieki ir atbilstoši apmācīti un attiecībā uz informāciju, ko viņi iegūst darba gaitā, ir saistīti ar slepenības principu, kā tas noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos.

6. Dalībvalstis var iesaistīt pieteikuma iesniedzējus centra materiālo resursu un nemateriālo dzīves aspektu pārvaldīšanā ar iemītniekus pārstāvošas padomdevējas valdes vai padomes starpniecību.

7. Patvēruma meklētāju juriskonsultiem vai advokātiem un Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu lietās pārstāvjiem vai to izraudzītām un attiecīgā dalībvalstī atzītām nevalstiskām organizācijām atļauj apmeklēt centrus un citas izmitināšanas vietas, lai sniegtu palīdzību minētajiem patvēruma meklētājiem. Šādus apmeklējumus var ierobežot vienīgi, ņemot vērā centra un izmitināšanas vietu, un patvēruma meklētāju drošības apsvērumus.

8. Dalībvalstis izņēmuma kārtā var noteikt izmaiņas uzņemšanas materiālajos nosacījumos, kas atšķiras no šajā pantā paredzētajiem, uz saprātīgu laika posmu, kas ir iespējami īss, ja:

- nepieciešams pieteikuma iesniedzēja īpašo vajadzību sākotnējais novērtējums,
- šajā pantā noteiktie materiālie nosacījumi nav pieejami noteiktā ģeogrāfiskā apvidū,
- parasti pieejamās izvietojuma iespējas uz laiku ir izsmeltas,
- patvēruma meklētājs ir apcietinājumā vai ieslodzījumā robežpostenī.

Šie atšķirīgie nosacījumi jebkurā gadījumā nodrošina pamatvajadzības.

15. pants

Veselības aprūpe

1. Dalībvalstis nodrošina, lai pieteikuma iesniedzēji saņem nepieciešamo veselības aprūpi, kas ietver vismaz neatliekamo medicīnisko palīdzību un slimību primāro ārstēšanu.

2. Dalībvalstis sniedz nepieciešamo medicīnisko vai citu palīdzību pieteikuma iesniedzējiem ar īpašām vajadzībām.

III NODAĻA

UZŅEMŠANAS NOSACĪJUMU PASLIKTINĀŠANA VAI ATTEIKŠANA

16. pants

Uzņemšanas nosacījumu pasliktināšana vai atteikšana

1. Dalībvalstis var pasliktināt vai atteikt uzņemšanas nosacījumus šādos gadījumos:

a) ja patvēruma meklētājs:

- atstāj dzīvesvietu, ko viņam noteikusi kompetentā iestāde, par to nepaziņojot šādai iestādei vai, ja tas ir prasīts, bez atļaujas, vai
- nepilda pienākumus par deklarēšanu vai informācijas sniegšanu vai saprātīgā termiņā, kas noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos, neierodas uz personīgām intervijām attiecībā uz patvēruma procedūru, vai
- jau ir iesniedzis patvēruma pieteikumu tajā pašā dalībvalstī.

Kad pieteikuma iesniedzējs atrasts vai pats brīvprātīgi piesakās kompetentajai iestādei, pieņem attiecīgi pamatotu lēmumu par dažu vai visu uzņemšanas nosacījumu atjaunošanu, ņemot vērā pazušanas iemeslus;

b) ja pieteikuma iesniedzējs slēpis finansiālus līdzekļus un tādēļ nelikumīgi saņēmis pabalstu saistībā ar uzņemšanas materiālajiem nosacījumiem.

Ja atklājas, ka pieteikuma iesniedzējam laikā, kad tika nodrošinātas pamatvajadzības, ir bijuši pietiekami līdzekļi, lai apmaksātu uzņemšanas materiālo nosacījumu un veselības aprūpes izmaksas, dalībvalstis var prasīt, lai patvēruma meklētājs tās atmaksā.

2. Dalībvalstis var atteikt nosacījumu ievērošanu gadījumos, ja patvēruma meklētājs nav pierādījis, ka patvēruma pieteikums iesniegts praktiski iespējami īsākajā laikā pēc ierašanās minētajā dalībvalstī.

3. Dalībvalstis var noteikt sankcijas par nopietniem izmitināšanas centru noteikumu pārkāpumiem, kā arī par vardarbīgu uzvedību.

4. Lēmumus par uzņemšanas nosacījumu pasliktināšanu vai atteikšanu vai 1., 2. un 3. punktā noteiktajām sankcijām pieņem

individuāli, objektīvi un taisnīgi, paskaidrojot iemeslus. Lēmumu pamatā ir attiecīgās personas īpašā situācija, jo sevišķi attiecībā uz 17. pantā noteiktajām personām, ņemot vērā proporcionalitātes principu. Dalībvalstis jebkurā gadījumā nodrošina neatliekamo medicīnisko palīdzību.

5. Dalībvalstis nodrošina, lai uzņemšanas materiālos nosacījumus nepasliktina vai neatteic līdz negatīva lēmuma pieņemšanai.

IV NODAĻA

NOTEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ PERSONĀM AR ĪPAŠĀM VAJADZĪBĀM

17. pants

Vispārīgais princips

1. Dalībvalstis savos tiesību aktos, ar kuriem īsteno II nodaļas noteikumus attiecībā uz uzņemšanas materiālajiem nosacījumiem un veselības aprūpi, ņem vērā šādu mazāk aizsargātu personu īpašās vajadzības – nepilngadīgie, nepilngadīgie bez pavadības, invalīdi, veci cilvēki, grūtnieces, vientuļi vecāki ar mazgadīgiem bērniem un personas, kas pārcietušas spīdzināšanu, izvarošanu vai cita veida nopietnu psiholoģisku, fizisku vai seksuālu vardarbību.

2. Šā panta 1. punkts attiecas tikai uz personām, kuru īpašās vajadzības noteiktas pēc viņu stāvokļa individuāla izvērtējuma.

18. pants

Nepilngadīgie

1. Īstenojot šīs direktīvas noteikumus attiecībā uz nepilngadīgajiem, dalībvalstis pirmām kārtām ņem vērā bērna intereses.

2. Dalībvalstis nodrošina iespēju saņemt rehabilitācijas pakalpojumus nepilngadīgajiem, kas cietuši no jebkāda veida ļaunprātīgas izmantošanas, nevērtības, ekspluatācijas, spīdzināšanas vai cietsirdīgas, necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās vai kas cietuši bruņotos konfliktos, un nodrošina, ka nepieciešamības gadījumā ir paredzēta atbilstoša garīgās veselības aprūpe un kvalificēta konsultācija.

19. pants

Nepilngadīgie bez pavadības

1. Dalībvalstis pēc iespējas ātrāk veic pasākumus, lai nepavadītiem nepilngadīgajiem nodrošinātu nepieciešamo pārstāvību, nodibinot likumīgu aizbildnību vai, ja vajadzīgs, tādas organizācijas pārstāvību, kura ir atbildīga par nepilngadīgo aprūpi un labklājību, vai jebkādu citu atbilstošu pārstāvību. Atbilstošas iestādes pastāvīgi veic situācijas novērtējumu.

2. Nepavadītus nepilngadīgos, kas iesniedz patvēruma pieteikumu, no brīža, kad viņi uzņemti teritorijā, līdz brīdim, kad viņiem jāatstāj uzņēmēja dalībvalsts, kurā iesniegts patvēruma pieteikums vai kur to izskata, izmitina:

- a) kopā ar pieaugušiem radniekiem;
- b) kopā ar audžuģimeni;
- c) izmitināšanas centros, kur ir īpaši apstākļi nepilngadīgajiem;
- d) citās izmitināšanas vietās, kas piemērotas nepilngadīgajiem.

Dalībvalstis var ievietot nepavadītus nepilngadīgos, kas sasnieguši 16 vai vairāk gadus, pieaugušo patvēruma meklētāju izmitināšanas centros.

Vienu vecāku bērnus, cik iespējams, atstāj kopā, ņemot vērā attiecīgā bērna intereses un sevišķi viņa vai viņas vecumu un brieduma pakāpi. Nepavadītu nepilngadīgo dzīvesvietas maiņas ierobežo līdz minimumam.

3. Aizsargājot nepavadīta nepilngadīgā intereses, dalībvalstis cenšas pēc iespējas ātrāk sameklēt viņa vai viņas ģimenes locekļus. Ja ir apdraudēta nepilngadīgā vai arī viņa vai viņas tuvu radnieku dzīvība vai veselība, sevišķi, ja viņi palikuši izcelsmes zemē, jā rūpējas, lai informācija par šādām personām savāktu, apstrādātu un pārsūtītu kā konfidenciālu, lai izvairītos no apdraudējuma viņu drošībai.

4. Darbinieki, kas strādā ar nepavadītiem nepilngadīgajiem, ir vai tiks atbilstoši apmācīti attiecībā uz viņu vajadzībām un attiecībā uz informāciju, ko viņi iegūst darba gaitā, ir saistīti ar slepenības principu, kā tas noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos.

20. pants

Spīdzināšanas un vardarbības upuri

Dalībvalstis nodrošina, lai nepieciešamības gadījumā personām, kas pārcietušas spīdzināšanu, izvarošanu vai citu nopietnu vardarbību, sniedz nepieciešamo veselības traucējumu ārstēšanu, kas radušies minēto darbību dēļ.

V NODAĻA

PĀRSŪDZĒŠANA

21. pants

Pārsūdzības

1. Dalībvalstis nodrošina, ka negatīvus lēmumus par pabalstu piešķiršanu saskaņā ar šo direktīvu vai lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar 7. pantu, kuri individuāli ietekmē patvēruma meklētājus, var pārsūdzēt saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktos noteikto procedūru. Vismaz pēdējā instancē nodrošina pārsūdzības iespēju vai lietas pārskatīšanu tiesas iestādē.

2. Procedūras par juridiskās palīdzības pieejamību šādās lietās nosaka attiecīgās valsts tiesību aktos.

VI NODAĻA

DARBĪBAS UZŅEMŠANAS SISTĒMAS EFEKTIVITĀTES UZLABOŠANAI

22. pants

Sadarbība

Dalībvalstis regulāri sniedz Komisijai informāciju par datiem attiecībā uz tādu personu skaitu, kam nodrošina uzņemšanas nosacījumus, sadalījumā pa dzimumiem un vecumiem, un sniedz pilnu informāciju par 6. pantā noteikto dokumentu veidu, nosaukumu un formātu.

23. pants

Vadība, uzraudzība un kontroles sistēma

Dalībvalstis, ņemot vērā to konstitucionālo iekārtu, nodrošina, ka ir noteikta pienācīga uzņemšanas nosacījumu līmeņa vadība, uzraudzība un kontrole.

24. pants

Darbinieki un līdzekļi

1. Dalībvalstis veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka iestādes un citas organizācijas, kas īsteno šo direktīvu, saņemtu nepieciešamās pamatapmācības attiecībā uz abu dzimumu pieteikumu iesniedzēju vajadzībām.

2. Dalībvalstis piešķir nepieciešamos līdzekļus attiecībā uz tiesību aktiem, kas ieviesti, lai īstenotu šo direktīvu.

VII NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

25. pants

Ziņojumi

Komisija līdz 2006. gada 6. augustam ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs direktīvas piemērošanu un ierosina nepieciešamos grozījumus.

Dalībvalstis līdz 2006. gada 6. februārim nosūta Komisijai visu nepieciešamo informāciju ziņojuma sagatavošanai, tostarp 22. pantā paredzētos statistikas datus.

Pēc ziņojuma iesniegšanas vismaz reizi piecos gados Komisija ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par šīs direktīvas piemērošanu.

26. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs līdz 2005. gada 6. februārim stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Kad dalībvalstis nosaka šādus noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai šādu atsauci pievieno to oficiālai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāmas šādas atsauces.

2. Dalībvalstis dara zināmus Komisijai tiesību aktu redakcijas, ko tās pieņem jomā, uz ko attiecas šī direktīva.

27. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā dienā, kad to publicē Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

28. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu.

Briselē, 2003. gada 27. janvārī

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

G. PAPANDREOU